

پیامدهای اسراف و تبذیر در قرآن

گردآورندگان

سیده حلیمه موسوی

مهری احمدی

پروین نظری

فاطمه عزیزی

زمستان

۱۳۹۷

Contents

چکیده

۷ ..... **فصل اول**

۷ ..... **کلیات**

۸ ..... مقدمه

۹ ..... تعریف و تبیین موضوع

۱۱ ..... اهمیت و ضرورت تحقیق

۱۴ ..... اهداف تحقیق

۱۴ ..... سؤال اصلی

۱۴ ..... سؤالات فردی

۱۵ ..... روش تحقیق

۱۵ ..... فرضیه تحقیق

۱۶ ..... پیشینه تحقیق

۱۷ ..... **فصل دوم**

۱۷ ..... **مفهوم شناسی**

۱۸ ..... مفهوم اسراف

۱۸ ..... مفهوم تبذیر

۱۹ ..... رابطه بین اسراف و تبذیر

۲۰ ..... عوامل اسراف

۲۰ ..... خود نمایی

۲۱ ..... جهل

۲۱ ..... رفاه بیش از اندازه

۲۱ ..... تقلید

۲۳ ..... **فصل سوم**

۲۳	پیامدهای فردی اسراف و تبذیر در قرآن
۲۴	پیامدهای فردی
۲۴	سقوط معنوی
۲۴	محرومیت از هدایت الهی
۲۵	محرومیت از محبت خداوند
۲۵	محرومیت از مقام بندگی خداوند
۲۶	سبب غضب خداوند
۲۷	ناامیدی
۲۷	تنبلی در طاعت
۲۷	هلاکت
۲۸	مفاسد اخلاقی و رفتاری
۲۹	درآمد نامشروع
۲۹	بخل
۳۰	بی مروتی
۳۰	کیفر اخروی
۳۰	زندگی سخت و کوری در دو جهان
۳۱	خواری در قیامت
۳۱	فقر و نابودی سرمایه
۳۳	فصل چهارم
۳۳	پیامدهای اجتماعی اسراف و تبذیر در قرآن
۳۴	آثار اجتماعی
۳۴	هم جنس بازی
۳۵	کاهش تولید و وابستگی
۳۵	تضییع حقوق دیگران
۳۶	فساد اخلاقی
۳۸	تکاثر

۳۸	..... مانع پیروزی مجاهدان در راه خدا
۴۰	..... نتیجه گیری
۴۱	..... منابع و مآخذ

در این آیه قرآن که به صورت دعایی آمده است نشان می دهد که آن ها شکست را از دو جهت می دانستند یکی گناهان گذشته، دیگری سهل انگاری و تعدی در پیشبرد وضع میدان جنگ است.

بنابراین پس از شکست، اول آمرزش گناهان را خواسته اند، دوم مغفرت خطاکاری و عدم استقامت در میدان را "إسرافنا فی أمرنا" همان است. (رضوانی، ۱۳۹۰؛ ۸)

امام خمینی در این باره می فرمایند: "اگر بخواهید بی خوف و هراس در مقابل باطل بایستید و از حق دفاع کنید و ابرقدرتان و سلاح های پیشرفته آنان و شیاطین و توطئه های آنان در روح شما اثر نگذارد و شما را از میدان به در نکند، خود را به ساده زیستن عادت دهید و از تعلق قلب به مال و منال و جاه و مقام بپرهیزید. مردان بزرگ که خدمت های بزرگ برای ملت های خود کرده اند، اکثر ساده زیست و بی علاقه به زخارف دنیا بوده اند.

آن ها که اسیر هواهای پست نفسانی و حیوانی بوده و هستند، برای حفظ یا رسیدن به آن تن به هر ذلت و خواری می دهند؛ و در مقابل زور و قدرت های شیطانی خاضع و نسبت به توده های ضعیف، ستمکار و زورگو هستند، ولی وارستگان به خلاف آنانند؛ چرا که با زندگانی اشرافی و مصرفی نمی توان ارزش های انسانی-اسلامی را حفظ کرد. جوانان ایران و زنان و مردان که در زمان طاغوت با تربیت طاغوتی بار آمده بودند، هرگز نتوانستند با قدرت طاغوتی مقابله کنند. (مؤسسه فرهنگی هنری قدر ولایت؛ ۱۳۹۵، ۷۸)

نتیجه گیری

اسراف به عنوان یکی از آسیب های مهم بر فرد و جامعه، پیامدهای منفی و خطرناکی را هم در بعد فردی و هم در بعد اجتماعی و اقتصادی به بار می آورد. محرومیت از هدایت الهی، محرومیت از محبت خداوند، محرومیت از مقام بندگی، سبب غضب خداوند، ناامیدی، بخل، بی مروتی، درآمد نامشروع و .. از جمله پیامدهای فردی اسراف و تبذیر است. کاهش تولید و وابستگی، تکاثر، تضییع حقوق دیگران، مانعی پیروزی مجاهدان و... هم از جمله پیامدهای اجتماعی و اقتصادی آن می باشد. لذا باید نسبت به آگاهی بخشی به عواقب زیانبار اسراف و تبذیر تلاش کرد و همچنین برنامه هایی را برای رشد تعالی کشور با ارائه الگوی صحیح مصرف براساس آموزه های اسلامی تدوین نمود تا از آسیب های زیانبار این بلای خانمان سوز در امان ماند.

منابع و مأخذ

• قرآن کریم

• نهج البلاغه

۱. انصاری، محمدعلی، زندگی بدون اسراف، ۱۳۸۷، قم، نورالسجاد، چاپ اول

۲. ایروانی، جواد، الگوی مصرف در آموزه های اسلامی، ۱۳۸۸، مشهد، انتشارات آستان قدس

رضوی، چاپ سوم

۳. پاینده، ابوالقاسم، نهج الفصاحه، ۱۳۲۴، ایران، انتشارات جاویدان

۴. شاه آبادی، محمدعلی، مروری بر تجمل و اسراف، ۱۳۸۸، تهران، انتشارات کانون اندیشه

جوان، چاپ دوم

۵. طباطبایی، محمدحسین، تفسیر المیزان، ۱۳۶۱، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه

مدرسین حوزه علمیه قم، ج ۸

۶. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن، ۱۳۸۳،

تهران، المکتبه المرتضویه لاحیاء آثار الجعفریه، چاپ سوم، جلد اول

۷. علم الهدی، سید عبدالرسول، درآمدی بر اصلاح الگوی مصرف در زندگی یک مسلمان،

۱۳۸۸، تهران، مؤسسه خبرگزاری فارس، چاپ اول

۸. عمید، حسن، ۱۳۸۹، فرهنگ فارسی، راه رشد

۹. کلانتری، علی اکبر، الگوی مصرف، ۱۳۸۸، قم، مؤسسه بوستان کتاب، چاپ سوم

۱۰. کلانتری، علی اکبر، اسلام و الگوی مصرف، ۱۳۹۱، قم، مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، چاپ دوازدهم

۱۱. قرائتی، محسن، تفسیر نور، ۱۳۸۳، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، چاپ یازدهم، ج ۸

۱۲. مجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار، ۱۳۶۱، قم، چاپ اول، ج ۱۰۳

۱۳. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ۱۳۸۶، قم، سازمان چاپ و نشر دارالحديث، چاپ

هفتم

۱۴. محمدی ری شهری، محمد، الگوی مصرف از نگاه قرآن و حدیث، ۱۳۸۸، قم، سازمان چاپ و

نشر دارالحديث، چاپ اول

۱۵. معین، محمد، ۱۳۸۷، فرهنگ معین یک جلدی، تهران، نهال نویدان

۱۶. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ۱۳۷۴، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول، ج ۷

۱۷. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ۱۳۷۴، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول، ج ۱۳

۱۸. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ۱۳۷۴، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول، ج ۱۵

۱۹. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ۱۳۷۴، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول، ج ۱۹
۲۰. مؤسسه فرهنگی هنری قدر ولایت، سبک زندگی اسلامی ۵ (اسراف منکر بزرگ اجتماعی و تهدید آینده کشور، ۱۳۹۵، تهران، مؤسسه فرهنگی هنری قدر ولایت، چاپ اول
۲۱. عالمی، طاهره، اسراف از دیدگاه قرآن و حدیث، ۱۳۸۷، پایان نامه کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث، دانشکده اصول دین تهران
۲۲. درتاج، فتانه و همکاران، پیامدهای اسراف و مصرف گرایی، ۱۳۹۲، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی، سال چهارم، شماره ۱۳، بهار ۱۳۹۳، صص ۲۳۴-۲۵۷
۲۳. شمخانی، اژدر، سبک زندگی دینی، ۱۳۹۴، سراج منیر، سال ششم، شماره ۱۹، تابستان ۱۳۹۴، صص ۷۷-۵۰
۲۴. رضوانی، علی، آثار و پیامدهای اسراف و تبذیر از منظر قرآن کریم، ۱۳۹۰، ماهنامه مهندسی فرهنگی، سال پنجم، شماره ۵۱ و ۵۲، فروردین و اریبهشت ۱۳۹۰، صص ۱۰-۱۸
۲۵. مصلائی پوریزدی، عباس و همکاران، پیامدهای اسراف و تبذیر در قرآن و حدیث، مجله فقه و اصول، سال چهارم، زمستان ۱۳۸۹، ش ۱۳